

Sygn. akt II AKa 105/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Maciej Żelazowski

Sędziowie: Stanisław Kucharczyk

(del.) Maciej Strączyński (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Anita Jagielska

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej w Szczecinie del. do Prokuratury Regionalnej w Szczecinie Tomasza Kowalczyka

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2019 r. sprawy

P. H.

o wyrok łączny

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 27 lutego 2019 r. sygn. akt III K 217/18

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

II. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze.

Stanisław Kucharczyk Maciej Żelazowski Maciej Strączyński

sygn. II AKa 105/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 27 lutego 2019 r. sygn.. III K 217/18 Sąd Okręgowy w Szczecinie połączył skazanemu P. H. kary:

1) 15 lat pozbawienia wolności (łącznie), orzeczoną wyrokiem tegoż Sądu z 8 września 2017 r. sygn. III K 303/15, na którą składały się kary pozbawienia wolności w rozmiarach:

a) 10 miesięcy za czyn z art. 263 § 2 kk,

b) 5 lat i 6 miesięcy za ciąg czynów z art. 204 § 2 kk w zb. z art. 203 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i art. 65 § 1 kk,

c) 3 lat za ciąg czynów z art. 204 § 2 kk zw. z art. 64 § 1 kk i art. 65 § 1 kk,

d) 2 lat i 6 miesięcy za czyn z art. 207 § 1 kk w zb. z art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,

- e) 7 lat za czyn z art. 197 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- f) 10 miesięcy za czyn z art. 278 § 5 kk w zb. z art. 275 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk,
- g) 6 miesięcy za czyn z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- h) 6 lat za czyn z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- i) 1 roku za czyn z art. 191 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- j) 4 miesięcy za czyn z art. 58 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- k) 3 lat za czyn z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 kk,
- l) 8 miesięcy za czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- m) 2 lat za czyn z art. 18 § 1 kk w zw. z art. 189 § 1 kk w zb. z art. 217 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- n) 6 lat za czyn z art. 189 § 1 i 3 kk w zb. z art. 191 § 1 kk w zb. z art. 159 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i art. 65 § 1 kk,
- 2) 12 lat pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem tegoż Sądu z 5 grudnia 2017 r. sygn. III K 311/15 za czyn z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- 3) 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 4 stycznia 2018 r. sygn. IV K 371/16 za czyn z art. 190 § 1 kk,
- 4) 1 roku pozbawienia wolności (łącną) orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Wałczu z 26 kwietnia 2018 r. sygn. II K 96/18, na którą składały się kary pozbawienia wolności w rozmiarach:
 - a) 10 miesięcy za czyn z art. 222 § 1 kk w zb. z art. 226 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
 - b) 8 miesięcy za czyn z art. 226 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk,
- 5) 4 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z 7 czerwca 2018 r. sygn. IV K 1028/16 za ciąg czynów z art. 226 § 1 kk.

Sąd Okręgowy wymierzył P. H. karę łączną 25 lat pozbawienia wolności oraz zwolnił go od kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie wobec P. H. kary łącznej 15 lat pozbawienia wolności, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a wyrokowi zarzucił:

- 1) obrazę prawa materialnego tj. art. 63 § 1 kk poprzez niezaliczenie skazanemu okresu jego rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, tj. okresu jego zatrzymania oraz tymczasowego aresztowania oraz rzeczywistego odbywania kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy P. H. od dnia 18 września 2014 r. do dnia wydania wyroku łącznego nieprzerwanie pozostaje w warunkach faktycznej izolacji, a także art. 4 § 1 kk w sytuacji, gdy wyroki w sprawach Sądu Okręgowego w Szczecinie o sygnaturach III K 303/15 i III K 311/15 obejmowały czyny, które P. H. popełnił przed dniem 1 lipca 2015 r., kiedy to obowiązywała dla skazanego ustawa względniejsza przewidująca maksymalny wymiar kary łącznej na poziomie 15 lat pozbawienia wolności, tymczasem Sąd I instancji zdecydował się na zastosowanie przepisów kodeksu karnego, które obowiązują po 1 lipca 2015 r. i rozważał orzeczenie wobec skazanego kary łącznej 20 lat pozbawienia wolności,

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę zaskarżonego wyroku mogący mieć istotny wpływ na jego treść, wyrażający się w nieprawidłowym przyjęciu, iż skazany popełniał przestępstwa na znacznej przestrzeni czasu, podczas gdy dwa najsurowsze wyroki zostały orzeczone za czyny, które skazany popełnił w tym samym czasie (od lutego do września 2014 r. i w kwietniu 2014 r.), a zatem należało wobec skazanego zastosować przy łączeniu kar jednostkowych metodę pełnej absorpcji oraz błędnym ustaleniu, iż wobec skazanego należało orzec karę łączną na poziomie aż 25 lat pozbawienia wolności, podczas gdy art. 86 § 1 kk przewiduje nadzwyczajne przesłanki do jego zastosowania, w szczególności jeśli zważyć na tożsamość czasową przestępstw z dwóch najwyższych wyroków orzeczonych wobec P. H., które podlegały łączeniu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Przedmiotem kontroli Sądu Apelacyjnego, z uwagi na zakres apelacji, pozostaje tylko wymiar kary łącznej, jako że fakt, iż połączono wszystkie kary wskazane w wyroku łącznym, nie jest objęty zaskarżeniem, a nadto połączenie tych kar w świetle zasad określonych w art. 85 kk jest niewątpliwie prawidłowe.

W sprawie nie miała miejsca zarzucana przez obrońcę obraza art. 63 § 1 kk. Nie mogła mieć miejsca, ponieważ art. 63 § 1 kk przy wydawaniu wyroku łącznego w ogóle się nie stosuje. Zamiast niego zastosowanie ma art. 577 kpk, zgodnie z którym w wyroku łącznym należy, w miarę potrzeby, wymienić okresy zaliczone na poczet kary łącznej. W miarę potrzeby – a w niniejszej sprawie takiej potrzeby nie było, ponieważ P. H. od dnia 18 września 2014 r. nieprzerwanie jest pozbawiony wolności, a zaliczeniu na poczet kary łącznej nie podlega żaden okres wcześniejszy, zatem ustalenie daty początkowej kary jest skrajnie proste. Nie budzi żadnych wątpliwości, że dzień 18 września 2014 r. przed uprawomocnieniem się wyroku łącznego był początkiem biegu kary 15 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie III K 303/15, a obecnie będzie to początek biegu kary łącznej. Stwierdzanie tego w wyroku łącznym było zbędne i nic by w sytuacji skazanego nie zmieniło.

Nie miała również miejsca obraza art. 4 § 1 kk, a postawienie takiego zarzutu jest ewidentnym błędem skarżącego, gdyż może być tylko efektem nieznamości prawa. Zastosowana przez Sąd Okręgowy treść przepisu art. 86 § 1a kk obowiązuje nie od 1 lipca 2015 r., jak to wywodzi obrońca, ale od 8 czerwca 2010 r. Art. 86 § 1a został dodany do kodeksu karnego ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 206 z 2009 r., poz. 1589), która 8 czerwca 2010 r. weszła w życie. Od tego czasu jeżeli suma orzeczonych kar pozbawienia wolności wynosi 25 lat albo więcej, a chociażby jedna z podlegających łączeniu kar wynosi nie mniej niż 10 lat, sąd może orzec karę łączną 25 lat pozbawienia wolności. Wszystkie czyny P. H. popełnił w roku 2014 i później: większość z nich miała miejsce od lutego 2014 r. do czasu jego zatrzymania 18 września 2014 r., a cztery przestępstwa (osądzone wyrokami sądów rejonowych) skazany popełnił już po osadzeniu go w zakładzie karnym, w trakcie tymczasowego aresztowania.

Suma kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec P. H. wynosi 28 lat i 4 miesiące przy uwzględnieniu kar łącznych, a wynosiłaby aż 53 lata i 2 miesiące bez uwzględniania kar łącznych, zaś najwyższa kara jednostkowa wynosi 12 lat. Ma więc zastosowanie art. 86 § 1a kk.

Sąd Okręgowy mógł zastosować również art. 86 § 1 kk w obecnym brzmieniu (przewidującym obecnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nie do 15, a do 20 lat), gdyby uznał, że karę w takim rozmiarze orzec należy. Jednak z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jasno, że Sąd Okręgowy uznał wymierzenie kary w rozmiarze 20 lat pozbawienia wolności za możliwe prawnie w niniejszej sprawie, ale na tle tego stanu prawnego za właściwą uznał jedynie karę 25 lat pozbawienia wolności. Zatem nie można tu mówić o zastosowaniu przez Sąd Okręgowy niewłaściwego stanu prawnego. Można ocenić natomiast merytoryczną słuszność decyzji o wymierzeniu kary 25 lat pozbawienia wolności i tego dotyczy zarzut błędu w ustaleniach faktycznych.

Sąd Okręgowy jednak błędu nie popełnił. Stwierdził wprost, że wymierzenie np. kary 20 lat pozbawienia wolności (a tym bardziej 15 lat pozbawienia wolności) byłoby dla skazanego nadmierną i nieuzasadnioną korzyścią, gdyż skrócenie skazanemu kar o ponad 8 lat w stosunku do stanu sprzed wyroku łącznego nie byłoby słuszne z wielu powodów. Zauważyć należy, że w sprawie III K 303/15 wymierzono P. H. 13 kar pozbawienia wolności (niektóre z nich orzeczono za ciągi przestępstw), których suma wynosiła 39 lat, a sprowadzone zostały one do kary łącznej wynoszącej 15 lat głównie dzięki przepisom prawa. W chwili popełniania przez skazanego czynów objętych tym wyrokiem, można było wymierzyć nim tylko karę łączną w wymiarze do 15 lat pozbawienia wolności – kary 20 lat pozbawienia wolności w ustawie jeszcze nie było, natomiast kara 25 lat pozbawienia wolności mogła być wymierzona jako łączna tylko pod warunkiem, że przynajmniej jedna z kar jednostkowych przekraczałaby 10 lat. Takiej kary jednostkowej nie orzeczono w sprawie III K 303/15, natomiast orzeczono ją w sprawie III K 311/15 (12 lat pozbawienia wolności za jeden czyn). I to otworzyło możliwość sięgnięcia po karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Dla Sądu Apelacyjnego nie ulega żadnej wątpliwości, że gdyby czyn z art. 280 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk ze sprawy III K 311/15 był objęty tym samym aktem oskarżenia, co czyny w sprawie III K 305/15, albo gdyby sprawy te połączono do wspólnego rozpoznania, to kara łączna orzeczona już w jednostkowym wyroku skazującym powinna byłaby wynosić 25 lat pozbawienia wolności.

O ile bowiem istotnie P. H. popełnił bardzo liczne przestępstwa w okresie ledwie kilku miesięcy – od lutego do września 2014 r., co by przemawiało za stosowaniem zasady łączenia bliższej absorpcji, o tyle zdecydowanie przeciwko stosowaniu tej zasady przemawia wielkie zróżnicowanie popełnionych wówczas przez skazanego przestępstw. Są wśród nich rozboje i inne czyny przeciwko mieniu, rozmaite i liczne przestępstwa seksualne, wszelkie czyny przeciwko wolności (pozbawienie wolności, groźby i zmuszanie), znęcanie, czyny przeciwko zdrowiu i z użyciem przemocy, nielegalne posiadanie broni, przestępstwa narkotykowe. Tak szerokie spektrum działań przestępczych przemawia zdecydowanie za stosowaniem zasady kumulacji kar. Dalsze przestępstwa skazany popełniał już po aresztowaniu, skierowane były przeciwko funkcjonariuszom Służby Więziennej, a zresztą prowadzone są przeciwko skazanemu dalsze postępowania o podobne czyny, dokonane już w trakcie odbywania kar. Jest skazany też osobą wielokrotnie karaną – przed popełnieniem obecne osądzonych przestępstw był dziesięć razy karany (nie licząc wyroku łącznego) i dziewięciokrotnie były to kary pozbawienia wolności.

Opinie z zakładu karnego, skrajnie negatywne, wskazują przy tym, że P. H. jest osobnikiem wyjątkowo silnie zdemoralizowanym. Na wszelkie sposoby demonstruje swój wrogi stosunek do Służby Więziennej i innych służb państwowych, jest agresywny, usiłuje wymuszać agresją określone decyzje, jest roszczeniowy i konfliktowy. Popełnił prawie 100 rozmaitych przekroczeń dyscyplinarnych, nagrodzono go tylko cztery razy. Popełnia przestępstwa wobec funkcjonariuszy, wykluczony został nawet z podkultury przestępczej (co do zasady byłaby to okoliczność pozytywna, ale nie w tej sytuacji) i z uwagi na swoją skrajną konfliktowość musi być izolowany praktycznie od wszystkich. Poddał się programowi oddziaływania, ale tylko deklaratoryjnie, gdyż zadań nie wykonuje. Oznacza to, że jego resocjalizacja w ogóle jeszcze się nie rozpoczęła. Do tej pory kara pełni tylko rolę izolacyjną, a skazany nadal popełnia przestępstwa – takie, jakie jest w stanie popełnić w zakładzie karnym. Robi to przy tym ewidentnie po to, aby demonstrować swój wrogi stosunek do otoczenia.

Trzeba więc stwierdzić, że jeśli ustawodawca skonstruował przepis art. 86 § 1a kk w taki sposób, w jaki to uczynił, to P. H. jest wzorcowym przykładem przestępcy tak zdemoralizowanego, by właśnie wobec niego ów przepis zastosować i wymierzyć karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Apelacja jest więc niezasadna i Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 § 1 kpk utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Zwolnienie skazanego od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze wynika z treści art. 624 § 1 kpk i oczywistego faktu, że skazanego czeka jeszcze wiele lat w zakładzie karnym, zatem trudno byłoby owe koszty wyegzekwować, zwłaszcza że postawa skazanego raczej wyklucza wyrażenie zgody na podjęcie przez niego pracy.

Stanisław Kucharczyk Maciej Żelazowski Maciej Strączyński